

ISSN 2411-4413

ЕКОНОМІКА ФІНАНСИ МЕНЕДЖМЕНТ

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ НАУКИ І ПРАКТИКИ

ЕКОНОМІКА. ФІНАНСИ. МЕНЕДЖМЕНТ: АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ НАУКИ І ПРАКТИКИ 1' 2022 (59)

1' 2022 (59)

**«Економіка, фінанси, менеджмент:
актуальні питання науки і практики»
№ 1 (59) 2022**

Засновник:

Вінницький національний аграрний університет

*Свідоцтво про державну реєстрацію засобів масової інформації
№ 21154-10954ПП від 31.12.2014 р.*

ISSN 2411-4413

Редакційна колегія:

Головний редактор доктор економічних наук, професор **Гончарук І.В.**

Заступник головного редактора

кандидат економічних наук, доцент **Токарчук Д.М.**

Члени редакційної колегії:

доктор економічних наук, професор, академік НААН України **Калетнік Г.М.;**

доктор економічних наук, професор **Джекабсоне Сандра;**

доктор адміністративних наук, доцент **Спроге Ілзе;**

доктор економічних наук, професор **Вдовенко Л.О.;**

кандидат економічних наук, доцент **Ємчик Т.В.;**

доктор економічних наук, професор **Сахно А.А.;**

доктор економічних наук, професор **Алескерова Ю.В.;**

доктор економічних наук, доцент **Логоша Р.В.;**

кандидат економічних наук, доцент **Пронько Л.М.;**

доктор економічних наук, доцент **Пришляк Н.В.;**

кандидат економічних наук, доцент **Брояка А.А.;**

доктор економічних наук, професор **Здирко Н.Г.;**

доктор економічних наук, професор **Свиноус І.В.;**

доктор економічних наук, професор,

член-кореспондент НААН України **Шпикуляк О.Г.**

Адреса редакції: **21008, м. Вінниця, вул. Сонячна, 3, тел. +38-096-754-50-74**

Сайт журналу: <http://efm.vsau.org/>, електронна адреса: efm_vnau@ukr.net

Відповідальний секретар журналу – **Вовк В.Ю.,**

літературний редактор – **Юмачікова О.М.,**

переклад іноземною мовою – **Ковальова К.В.,**

технічні редактори журналу – **Доцюк С.О., Тарасова О.С.**

**«Economy, finances, management:
topical issues of science and practical activity»
1'(59) 2022**

Founder:
Vinnytsia National Agrarian University

Certificate of registration of mass media № 21154-10954 PR of 31.12.2014

ISSN 2411-4413

Editorial board:

Editor in Chief Doctor of Economic Sciences, Professor **Honcharuk I.**

Deputy Chief Editor:

Candidate of Economic Sciences, Associate Professor **Tokarchuk D.**

Members of the Editorial Board:

Doctor of Economic Sciences, professor,
academician of NAAS of Ukraine **Kaletnik G.;**

Doctor of Economics, Professor **Jekabsone Sandra;**

Doctor of Administrative Sciences, Associate Professor **Sproge Ilze**

Doctor of Economic Sciences, Professor **Vdovenko L.;**

Candidate of Economic Sciences, Associate Professor **Yemchyk T.;**

Doctor of Economic Sciences, Professor **Sakhno A.;**

Doctor of Economic Sciences, Professor **Aleskerova Yu.;**

Doctor of Economic Sciences, Associate Professor **Lohosha R.;**

Candidate of Economic Sciences, Associate Professor **Pronko L.;**

Doctor of Economic Sciences, Associate Professor **Pryshliak N.;**

Candidate of Economic Sciences, Associate Professor **Broyaka A.;**

Doctor of Economic Sciences, Professor **Zdyrko N.;**

Doctor of Economic Sciences, Professor **Svynous I.;**

Doctor of Economic Sciences, Professor,
corresponding member of NAAS of Ukraine **Shpykuliak O.;**

Address of the Editorial Office: **21008, Vinnytsia, 3, Soniachna Str.,
tel. +38-096-754-50-74**

Web site of the Journal: <http://efm.vsau.org/>, e-mail: efm_vnau@ukr.net

Executive secretary of the Editorial Board – **Vovk V.,**

Literary Editor – **Yumachikova O.,**

Translation into a Foreign Language – **Kovaleva K.,**

Technical Editors – **Dotsiuk S., Tarasova O.**

Журнал «Економіка, фінанси, менеджмент: актуальні питання науки і практики» включено до переліку наукових фахових видань України з питань економіки (Категорія «Б», Наказ Міністерства освіти і науки України від 17.03.2020 року № 409). Спеціальності: 051, 071, 072, 073, 075, 076, 241, 281.

Журналу «Економіка, фінанси, менеджмент: актуальні питання науки і практики» присвоєно ідентифікатор цифрового об'єкта (Digital Object Identifier – DOI).

Журнал «Економіка, фінанси, менеджмент: актуальні питання науки і практики» включений до міжнародних наукометричних баз і каталогів наукових праць:

Index Copernicus Value з 2018 року, сайт:
<https://journals.indexcopernicus.com/representative/journal/list?lang=ru>

Національної бібліотеки України ім. В.І. Вернадського, сайт:
<http://nbuv.gov.ua>

Google Академія, сайт: <http://scholar.google.com.ua>

Матеріали друкуються українською, англійською і російською мовами. Номер схвалено і рекомендовано до друку рішенням Вченої ради Вінницького національного аграрного університету, протокол № 10 від 29 квітня 2022 р.

Усі права застережені. Тексти статей, таблиці, графічний матеріал, формули захищені законом про авторські права. Передрук і переклад статей дозволяється за згодою авторів. Відповідальність за зміст публікацій і достовірність наведених у них даних та іншої інформації несуть автори статей. Висловлені у надрукованих статтях думки можуть не співпадати з точкою зору редакційної колегії і не покладають на неї ніяких зобов'язань.

Свідоцтво про внесення до державного реєстру видавців, виготовлювачів і розповсюджувачів видавничої продукції ДК № 5009 від 10.11.2015 р.

The journal «**Economics, finance, management: topical issues of science and practical activity**» is included in the list of scientific professional editions of Ukraine on economics (Category «Б», Order of the Ministry of Education and Science of Ukraine of 17.03.2020 № 409). Specialties: 051, 071, 072, 073, 075, 076, 241, 281.

Digital Object Identifier (DOI) assigned to The journal «**Economics, finance, management: topical issues of science and practical activity**» is included in the international scientometric databases and catalogs of scientific works:

Copernicus Value Index 2018, website:
<https://journals.indexcopernicus.com/representative/journal/list?lang=ru>

National Library of Ukraine named after V. Vernadsky, website:
<http://nbuv.gov.ua>

Google Scholar, website: <http://scholar.google.com>

The materials are printed in Ukrainian, English and Russian. The issue was approved and recommended for printing by the decision of the Academic Council of Vinnytsia National Agrarian University, Minutes № 10 of April 29, 2022

All rights are reserved. Texts of articles, tables, graphic material, formulas are protected by copyright law. Reprinting and translation of articles is permitted with the consent of the authors. The authors of the articles are responsible for the content of the publications and the accuracy of the data and other information contained therein. The opinions expressed in the printed articles may not be the same as those of the editorial board and do not impose any obligation on it.

Certificate of entry into the State Register of Publishers, Manufacturers and Distributors of Publishing Products DK № 5009 dated 10.11.2015.

ЗМІСТ

І.В. ГОНЧАРУК, І.В. ФУРМАН, О.В. ДМИТРИК КОМПЛЕКСНА ПЕРЕРОБКА ТВЕРДИХ ПОБУТОВИХ ВІДХОДІВ ЯК ШЛЯХ ВИРІШЕННЯ ЕКОЛОГІЧНИХ ПРОБЛЕМ ІЛІНЕЦЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ	7-20
Д.М. ТОКАРЧУК, С.В. БЕРЕЗЮК СОРТУВАННЯ, ЛОГІСТИКА Й ВТОРИННЕ ВИКОРИСТАННЯ ТВЕРДИХ ПОБУТОВИХ ВІДХОДІВ УКРАЇНИ	20-37
Я.П. ІЩЕНКО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ ФУНКЦІЇ УПРАВЛІННЯ АГРАРНИМ БІЗНЕСОМ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ: ОСОБЛИВОСТІ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ Й ОПОДАТКУВАННЯ	37-55
В.М. НАГАЄВ, Г.О. НАГАЄВА, С.В. КУСКОВА ЦИФРОВІЗАЦІЯ ОСВІТНІХ РЕСУРСІВ У ПРОЦЕСІ ДИСТАНЦІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ ЕКОНОМІЧНОГО ПРОФІЛЮ	56-64
І.В. ГОНЧАРУК, Л.В. КОВАЛЬ, В.І. СТАРОСУД РЕАЛІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ВЕДЕННЯ ІНТЕГРОВАНОГО ОБЛІКУ СУБ'ЄКТАМИ ГОСПОДАРЮВАННЯ	65-77
Л.О. ВДОВЕНКО, І.С. ВДОВЕНКО ФІНАНСОВІ МЕХАНІЗМИ ВПЛИВУ НА РОЗВИТОК ПІДПРИЄМСТВ АГРАРНОГО СЕКТОРУ ЕКОНОМІКИ	77-94
Ю.В. СТАВСЬКА АГРОТУРИСТИЧНІ КОМПЛЕКСИ В КОНТЕКСТІ ЗЕЛЕНОГО ЄВРОПЕЙСЬКОГО КУРСУ: ВЕКТОРИ РОЗВИТКУ Й ПЕРСПЕКТИВИ	94-106
Ю.В. АЛЕСКЕРОВА, В.Л. ТОДОСІЙЧУК ТЕОРЕТИЧНІ ТА ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ ОЦІНЮВАННЯ ВАРТОСТІ ПІДПРИЄМСТВА	107-121
О.В. КОВАЛЬ, К.В. БУРКО НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІНСЬКОГО ОБЛІКУ В БДЖІЛЬНИЦТВІ	121-136
О.А. ПОДОЛЯНЧУК ОСОБЛИВОСТІ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ТА ОПОДАТКУВАННЯ ПРИБУТКУ ПІДПРИЄМСТВ	136-153
І.В. ТОМАШУК ВПЛИВ ГЛОБАЛІЗАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ НА СУЧАСНІ ЕКОНОМІЧНІ СИСТЕМИ	153-165
С.І. СТРАПЧУК БІЗНЕС-МОДЕЛІ ЦИРКУЛЯРНОЇ ЕКОНОМІКИ В ЗАБЕЗПЕЧЕННІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ	166-181

CONTENT

HONCHARUK INNA, FURMAN IRYNA, DMYTRYK OLEH COMPREHENSIVE PROCESSING OF SOLID WASTE RECYCLING AS A WAY FOR SOLVING ECOLOGICAL PROBLEMS OF THE ILLINETSK TERRITORIAL COMMUNITY	7-20
TOKARCHUK DINA, BEREZIUK SERGIY SORTING, LOGISTICS AND SECONDARY USE OF SOLID HOUSEHOLD WASTE OF UKRAINE	20-37
ISHCHENKO YANA PROVISION OF THE INFORMATION FUNCTION OF AGRICULTURAL BUSINESS MANAGEMENT IN CONDITIONS OF MARTIAL LAW: FEATURES OF ACCOUNTING AND AUDITING	37-55
NAGAYEV VIKTOR, NAGAYEVA GALYNA, KUSKOVA SVITLANA DIGITALIZATION OF EDUCATIONAL RESOURCES IN THE PROCESS OF REMOTE TRAINING OF ECONOMIC PROFESSIONALS	56-64
HONCHARUK INNA, KOVAL LIUBOV, STAROSUD VITALIY REALITIES AND PROSPECTS OF INTEGRATED ACCOUNTING BY BUSINESS ENTITIES	65-77
VDOVENKO LARYSA, VDOVENKO IRYNA FINANCIAL MECHANISMS OF INFLUENCE ON THE DEVELOPMENT OF ENTERPRISES OF THE AGRICULTURAL SECTOR OF THE ECONOMY	77-94
STAVSKA YULIIA AN AGROTOURIST COMPLEXES IN THE CONTEXT OF THE GREEN EUROPEAN COURSE: VECTORS OF THE DEVELOPMENT AND PROSPECTS	94-106
ALESKEROVA YULIIA, TODOSIICHUK VOLODYMYR THEORETICAL AND PRACTICAL ASPECTS OF ENTERPRISE VALUE EVALUATION	107-121
KOVAL OLENA, BURKO KATERYNA DIRECTIONS OF IMPROVEMENT OF MANAGEMENT ACCOUNTING IN BEEKEEPING	121-136
PODOLIANCHUK OLENA FEATURES OF ACCOUNTING AND TAXATION OF PROFITS OF ENTERPRISES	136-153
TOMASHUK INNA THE INFLUENCE OF GLOBALIZATION PROCESSES ON MODERN ECONOMIC SYSTEMS	153-165
STRAPCHUK SVITLANA BUSINESS MODELS OF CIRCULAR ECONOMY IN ENSURING SUSTAINABLE DEVELOPMENT OF AGRICULTURAL ENTERPRISES OF UKRAINE	166-181

**РЕАЛІ ТА
ПЕРСПЕКТИВИ
ВЕДЕННЯ
ІНТЕГРОВАНОГО
ОБЛІКУ
СУБ'ЄКТАМИ
ГОСПОДАРЮВАННЯ**

ГОНЧАРУК І.В.,
*доктор економічних наук, професор кафедри
економіки та підприємницької діяльності,
проректор з науково-педагогічної,
наукової та інноваційної діяльності*

КОВАЛЬ Л.В.,
*кандидат економічних наук,
доцент кафедри бухгалтерського обліку,
Вінницький національний аграрний університет
(м. Вінниця)*

СТАРОСУД В.І.,
*директор Ялтушківської дослідно-селекційної
станції ІБКіЦБ НААН України,
ННВК «Всеукраїнський
науково-навчальний консорціум»
(с. Черешневе)*

У статті обґрунтовано роль і значення інтегрованої системи обліку, необхідність її особливості її використання вітчизняними суб'єктами господарювання.

Проаналізовано кількість і структуру суб'єктів господарювання за видами економічної діяльності в Україні, визначено тенденції їхніх об'єднань, що спонукає до необхідності ведення інтегрованого обліку. Окреслено, що інтеграція обліку проявляється через поєднання даних різних видів обліку в одній обліковій системі.

Розглянуто структуру системи бухгалтерського обліку для цілей сталого розвитку за Х. Джобстлом, що дозволяє поєднувати дані бухгалтерського, соціального й екологічного обліку, у результаті чого задовольняються інформаційні потреби ширшого кола зацікавлених користувачів (як внутрішніх, так і зовнішніх).

Розглянуто можливість інтеграції обліку, залежно від суб'єкта господарювання, виду його діяльності й інших факторів, що впливають на наповненість інформаційного простору відповідно до різнонаправленості потреб користувачів облікової інформації. Зокрема, встановлено, що власники, керівники й управлінський персонал (внутрішні користувачі облікової інформації) зацікавлені у інтеграції фінансового, управлінського й податкового обліку. Споживачів продукції та послуг цікавить інформація, яка формується за поєднання даних бухгалтерського, екологічного й соціального обліку, а також відображає якісно-вартісні характеристики такої продукції та послуг. З точки зору діяльності консорціуму, як об'єднання підприємств, установ й організацій, доцільна інтеграція обліку за видами діяльності: наука, навчальний процес і виробництво.

Встановлено, що інтеграція облікового відображення усієї діяльності суб'єкта господарювання можлива завдяки формуванню Робочого плану рахунків. Водночас План рахунків виступає обліковою моделлю, складовою технічної основи формування бухгалтерської інформації.

На основі проведеного дослідження вказані напрямки подальших досліджень щодо

використання інтегрованої системи обліку суб'єктами господарювання і причини їхньої необхідності.

Ключові слова: інтегрований облік, система, витрати, доходи, інтегрована звітність, суб'єкт господарювання.

Табл.: 1. Рис.: 3. Літ.: 11.

REALITIES AND PROSPECTS OF INTEGRATED ACCOUNTING BY BUSINESS ENTITIES

HONCHARUK Inna,
*Doctor of Economic Sciences, Professor
of the Department of Economics and Entrepreneurship,
Vice-Rector for Scientific
and Pedagogical, Scientific and Innovative Activities*

KOVAL Liubov,
*Candidate of Economic Sciences,
Associate Professor of the Department of Accounting,
Vinnytsia National Agrarian University
(Vinnytsia)*

STAROSUD Vitaliy,
*Director of the Yaltushkiv Experimental Breeding Station
of IBCSB of NAAS of Ukraine,
SEUC «Ukrainian Scientific-Educational Consortium»
(Chereshneve)*

The article substantiates the role and importance of an integrated accounting system, the need and features of its use by Ukrainian businesses.

The number of business entities by types of economic activity in Ukraine is analyzed, information on trends in their associations is identified, which encourages the need for integrated accounting. It is outlined that the integration of accounting is manifested through the combination of the data from different types of accounting in one accounting system.

The structure of the accounting system for sustainable development according to H. Jobstle is considered, which allows to combine the data from accounting, social and environmental accounting, as a result, the information needs of a wider range of interested users (both internal and external) are met.

The possibility of integration of accounting, depending on the business entity, its type of activity and other factors that affect the content of the information space in accordance with the different needs of users of accounting information is considered. In particular, it was found that owners, managers and management staff (internal users of accounting information) are interested in the integration of financial, management and tax accounting. Consumers of products and services are interested in information that is formed by combining data from accounting, environmental and social accounting and reflects the quality and cost characteristics of such products and services. From the point of view of the Consortium's activity, as an association of enterprises, institutions and organizations, it is expedient to integrate accounting by types of activity: science, educational process and production.

It is established that the integration of accounting for this activity is possible through the formation of the Work Plan of accounts. In this case, the Chart of Accounts is an accounting model that is a part of the technical basis for the formation of accounting information.

Based on the study, the directions of further research on the use of an integrated accounting system by business entities and the reasons for their need are indicated.

Key words: integrated accounting, system, costs, revenues, integrated reporting, business entity.

Tabl.: 1. Fig.: 3. Ref.: 11.

Постановка проблеми. Діяльність суб'єктів господарювання у сучасному світі здійснюється в умовах жорсткої конкуренції, яка спонукає до пошуку нових можливостей щодо задоволення потреб різних груп споживачів. Для залучення нових споживачів виготовленої продукції, формування постійної клієнтської бази, розширення обсягів діяльності й виходу на міжнародний ринок, суб'єктам господарювання потрібно сформуванню такої інформаційної системи, яка б задовольняла потреби усіх користувачів.

Цю проблему можна вирішити за допомогою розробки й упровадження системи бухгалтерського обліку, яка дозволить відображати свої дії в обліковому просторі, а також забезпечить формування повної, правдивої, достовірної, вчасної та неупередженої інформації про активи, капітал, зобов'язання, результати діяльності й фінансовий стан суб'єкта господарювання.

Зокрема, у сучасних умовах господарювання проста облікова система не завжди може впоратися зі своїм завданням надавати усю необхідну інформацію зацікавленим користувачам. Для вирішення такого завдання господарські одиниці все частіше звертаються до використання інтегрованого обліку.

Для всебічного відображення складної та багатогранної діяльності окремих підприємств, організацій, а також усього процесу суспільного відтворення, використовують різні види обліку, кожний з яких має свої конкретні об'єкти, завдання та особливості. Проте, усі вони діють не ізольовано, а взаємодоповнюють один одного, створюючи єдину систему господарського обліку [11, с. 175].

Сьогодні використання інтегрованої системи обліку – це не примха, а необхідність, яка повністю виправдовує усі затрачені ресурси на її формування. Інтегрований облік починає застосовуватися і як один із методів контролю господарських операцій. Втілення інтегрованої облікової системи потребує створення єдиного інформаційного простору, який дасть можливість введення облікових даних під час відтворення певних господарських операцій. Це необхідно для обробки й трансформації інтегрованою обліковою системою даних для потреб різних користувачів [2].

Окреслене вище обумовлює актуальність теми дослідження щодо використання вітчизняними суб'єктами господарювання у своїй діяльності інтегрованої системи обліку.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання ведення обліку, зокрема інтегрованого, досліджувалося багатьма науковцями-теоретиками й практиками, серед яких: Бурко К.В. [11], Гончарук І.В. [6], Іванченкова Л.В. [1], Куліш А.В. [2], Лепетан І.М. [11], Макаренко І.О. [4], Нестеренко О.О. [10], Плахтій Т.Ф. [6], Правдюк Н.Л. [11], Скляр Л.Б. [1], Ткачук Г.О. [1], Шевченко Л.Я. [2] та ін. Зазначені науковці сформували гарне підґрунтя для

розвитку вітчизняної системи обліку, однак концепції інтегрованого обліку ще потребують детального вивчення.

Постійний плин умов господарювання вимагає повсякчасного дослідження процесу використання та удосконалення системи інтегрованого обліку.

Формулювання цілей статті. Метою дослідження є обґрунтування значення та необхідності впровадження і використання інтегрованого обліку на підприємствах.

Виклад основного матеріалу дослідження. Під час формування обліково-звітнього масиву інформації вітчизняні обліковці опираються на норми чинного законодавства, які представлені, як правило, вітчизняними й міжнародними стандартами обліку й звітності. Поєднання використання вітчизняних і міжнародних стандартів обліку й звітності дозволяє уникнути методологічних помилок облікового напрямку. Поєднання облікових масивів є інтеграцією. Інтегрований облік – це облік, під час ведення якого забезпечується поєднання різних складових інформаційного напрямку: аналіз, планування, контроль й інші види обліку. Інтегрований облік є досить новим явищем в обліковій сфері як теоретичного спрямування, так і практичного застосування.

Дефініція «інтегрований облік» не окреслена сьогодні остаточно, оскільки цей термін є ще достатньо новим і потребує дослідження.

Важливими питаннями для дослідників у контексті розвитку практики впровадження та використання інтегрованого обліку й звітності в Україні є не лише організаційно-методичні аспекти здійснення цього процесу, на що сьогодні переважно звернута увага вітчизняних учених, а також і виявлення факторів, які зумовили необхідність розкриття в них стратегічної інформації, встановлення причин, які вплинули на якісний рівень і достовірність цього додаткового розкриття стратегічної інформації, а також аналіз впливу такої інформації на рішення стейкхолдерів [9, с. 49].

Фінансова й статистична звітність підприємства не дозволяють потенційному інвестору отримати повноцінну інформацію для адекватної оцінки вартості бізнесу й прийняття відповідного рішення. До того ж, не всі підприємства й організації зобов'язані оприлюднювати фінансову звітність, доступ до статистичної звітності не обмежений, але чи достовірною є така інформація, якщо за її подачу ніхто не несе відповідальності й відсутній будь-який контроль, а до управлінської звітності інформаційний доступ є майже неможливий, якщо не зважати на «промисловий шпіонаж» і «промислому розвідку». Така ситуація не сприяє залученню інвестиційних коштів для розвитку суб'єктів господарювання. Інтегрована звітність як комплексна трансформована звітність, що містить показники традиційної фінансової та нефінансової звітності й інформацію управлінських звітів, може стати дієвим інструментом поінформованості користувачів інтегрованої звітності щодо стану й перспектив розвитку підприємства [1, с. 87].

Формування системи інтегрованого обліку й звітності на підприємствах, перш за все, залежить від мети формування обліково-звітних даних і запитів

користувачів такої інформації.

Нині, як в Україні, так й у Вінницькій області функціонують підприємства, установи й організації різних напрямків діяльності й сфер послуг (табл. 1, 2).

Таблиця 1

Кількість діючих суб'єктів господарювання за видами економічної діяльності в Україні й Вінницькій області, 2020 р.

Види економічної діяльності	Кількість діючих суб'єктів господарювання			
	Україна		Вінницька область	
	усього, одиниць	у % до загального показника	усього, одиниць	у % до загального показника
Сільське господарство, лісове господарство й рибне господарство	73368	3,7	4286	6,1
Промисловість	126337	6,4	4538	6,5
Будівництво	56926	2,9	1801	2,6
Оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів	826129	41,9	32067	45,8
Транспорт, складське господарство, поштова й кур'єрська діяльність	98307	5,0	5101	7,3
Тимчасове розміщення й організація харчування	71748	3,6	2062	2,9
Інформація та телекомунікації	234188	11,9	6575	9,4
Фінансова й страхова діяльність	10225	0,5	267	0,4
Операції з нерухомим майном	95809	4,9	2262	3,2
Професійна, наукова й технічна діяльність	140374	7,1	3326	4,8
Діяльність у сфері адміністративного й допоміжного обслуговування	53735	2,7	1386	2,0
Освіта	16733	0,8	435	0,6
Охорона здоров'я та надання соціальної допомоги	37583	1,9	1310	1,9
Мистецтво, спорт, розваги й відпочинок	15774	0,8	365	0,5
Надання інших видів послуг	116416	5,9	4199	6,0
Усього	1973652	100,0	69980	100,0

Джерело: сформовано авторами за даними Державної служби статистики України [3]

Так, згідно зі статистичними даними і найбільшу питому вагу в Україні займають підприємства оптової та роздрібною торгівлі й ті, що займаються ремонтом автотранспортних засобів і мотоциклів (41,9%). У Вінницькій області, як і в державі загалом, провідну позицію займають такі ж підприємства (45,8%). Водночас частка діючих суб'єктів господарювання Вінницької області у загальному масиві по Україні складає 3,55%, зокрема відсоток підприємств оптової та роздрібною торгівлі у цьому напрямку – 3,88%.

За умови об'єднання декількох суб'єктів господарювання у консорціум із збереженням здійснюваної ними діяльності, зростає роль і значення інтегрованого обліку як джерела інформації щодо результатів діяльності такого об'єднання.

Окрім цього, якщо підприємство виходить на міжнародний ринок, то такий суб'єкт господарювання, як правило, має формувати облікову інформацію за міжнародними стандартами. Однак, те, що задовольняє потреби іноземних користувачів, може бути непрезентабельним для вітчизняних. У

такому випадку вирішити ситуацію запровадження та ведення інтегрованого обліку.

Інтеграція обліку проявляється через поєднання даних різних видів обліку в одній обліковій системі. З точки зору структуризації системи обліку за Х. Джобстлом, вона містить три складові (рис. 1).

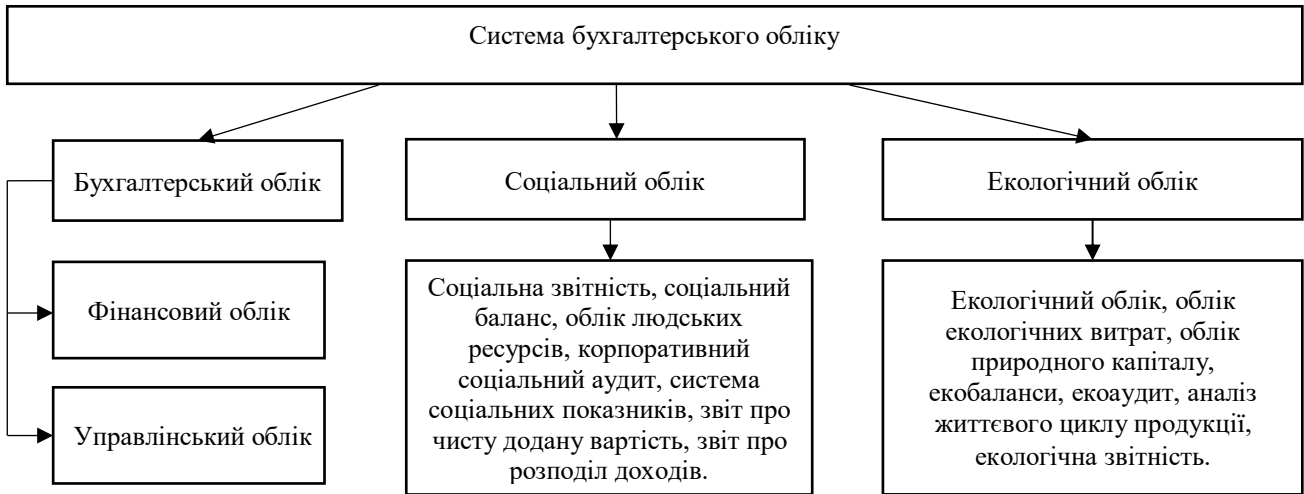

Рис. 1. Структуризація системи бухгалтерського обліку для цілей сталого розвитку за Х. Джобстлом

Джерело: сформовано авторами на основі даних [4, с. 84; 5, с. 19]

Із позиції міжнародних стандартів виділяють облік виробничих витрат, фінансовий облік, облік потоку основних засобів й екологічну звітність.

Для власників, керівників й управлінського персоналу доцільною була б інтеграція обліку, яка передбачає поєднання даних фінансового, управлінського й податкового обліку. Якщо розглядати більш детально, то управлінський облік фактично висвітлює інформацію про витрати підприємства. Тому важливим є вибір елементів облікової політики щодо застосування рахунків для відображення цих витрат. Можливі два варіанти ведення обліку витрат: із використанням різних рахунків для обліку витрат фінансового й управлінського обліку, або ж використання одних і тих же рахунків, що відповідає методиці ведення інтегрованого обліку. Окрім цього, інтеграція обліку доцільна під час ведення фінансового й податкового обліку. Як відомо, для цілей оподаткування потрібно визначити прибуток, який формується під час порівняння доходів і витрат. Але не всі доходи й витрати враховуються за визначення оподаткованого прибутку. Тому, для уникнення подвійної роботи, для бухгалтера доцільним буде вести інтегрований облік усіх доходів і витрат, водночас, розмежовуючи доходи й витрати для цілей оподаткування від інших доходів і витрат, або за допомогою певних поміток, або із використанням відповідних субрахунків.

Покупців і споживачів продукції цікавить комплексна інформація якісних, вартісних й інших характеристик, яку можна отримати за допомогою інтеграції даних бухгалтерського, екологічного й соціального обліку.

Використання результатів облікових дій дозволяють проводити аналітичну оцінку господарської діяльності підприємства й надають

можливість створення прогнозів щодо здійснення його інвестиційно-інноваційної діяльності [6, с. 18].

Підприємства, що входять у консорціум, можуть займатися або однаковою діяльністю, або різними видами діяльності. За умови здійснення різних видів діяльності рядом підприємств у межах одного консорціуму доцільним є ведення саме інтегрованого обліку, що дозволить сформувати узагальнені дані про діяльність консорціуму як одиниці господарювання.

Аналізуючи дані Ялтушківської дослідно-селекційної станції Інституту біоенергетичних культур і цукрових буряків НААН України (далі – Станція), що входить до складу Навчально-науково-виробничого комплексу «Всеукраїнський науково-навчальний консорціум» (далі – Консорціум), можна стверджувати про доцільність використання інтегрованого обліку в площині напрямків діяльності.

Водночас, до основних чинників побудови системи інтегрованого обліку належать:

- вид підприємницької діяльності;
- сфера надання послуг, котра повинна бути виділена в обліку, за допомогою якої визначається фінансовий результат;
- вид продукції – надана послуга, виконана робота, готовий виріб [2].

Згідно Постанови Кабінету Міністрів України № 546 від 11.07.2013 р. було утворено Навчально-науково-виробничий комплекс «Всеукраїнський науково-навчальний консорціум» із включенням до його складу Вінницького національного аграрного університету й Інституту біоенергетичних культур і цукрових буряків Національної академії аграрних наук України з їхніми дослідними, дослідно-селекційними господарствами й структурними підрозділами за переліком згідно з додатком до Постанови [7].

Метою створення Консорціуму є поєднання навчального, наукового й виробничого потенціалу його членів.

Ялтушківська дослідно-селекційна станція здійснює свою діяльність для організаційно-господарського забезпечення науковим установам Національної академії аграрних наук України умов для проведення фундаментальних і прикладних наукових досліджень у галузі рослинництва, здійснення науково-дослідних робіт, проведення досліджень, випробувань і доопрацювання наукових розробок, їхньої апробації, проведення виробничої перевірки й впровадження їх у виробництво оригінального, елітного й репродукційного насіння сільськогосподарських культур і саджанців, вирощування племінного молодняка тварин і птиці й здійснення іншої господарської діяльності. Водночас, Станція є державним підприємством, яка здійснює науково-дослідну, господарську й комерційну діяльність із метою досягнення позитивних економічних результатів й одержання прибутку.

Отже, поєднання декількох видів діяльності одночасно спонукає до інтеграції її облікового відображення за допомогою формування Робочого плану рахунків.

Безпосередньо на Станції уся діяльність (як сільськогосподарська, так і

наукова) обліковується на однойменному рахунку 23 «Виробництво», у межах якого для обліку наукової продукції виокремлено 235 субрахунків. Виробництво ж продукції рослинництва чи тваринництва ведеться, відповідно, на субрахунках 231 та 232 (що є загальноприйнятим для обліковців сільськогосподарського напрямку).

Загальний План рахунків подано у вигляді таблиці, у якій зазначається назва й номер рахунку, що залежить, насамперед, від цільової спрямованості й економічної однорідності інформації, яку планується на ньому відображати. Така кодифікація сприяє легкому знаходженню рахунку між класами Плану рахунків, у облікових реєстрах й у фінансовій звітності. Окрім цього, План рахунків потрібно розглядати як певну облікову модель, що дозволяє формувати облікову інформацію. Зв'язок між рахунками забезпечується кореспонденцією. Однак у позабалансовому обліку подвійний запис не використовується.

Отже, План рахунків структурує інформаційні потоки суб'єкта господарювання, які узагальнюються в системі бухгалтерського обліку. Попри все зазначене, не потрібно нівелювати юридичної ваги Плану рахунків, як одного із затверджених нормативних документів, оскільки саме він лежить в основі робочого плану рахунків.

Під час організації бухгалтерського обліку й формуванні облікової політики підприємства обов'язковою умовою завершення зазначених процесів є розробка й впровадження до виконання робочого плану рахунків, який базується на одному з типових, і залежить від розміру підприємства, його сфери й виду діяльності.

Як базовий елемент, що забезпечує ведення обліку, План рахунків дозволяє забезпечувати інформаційні потреби користувачів, групувати інформаційно-обліковий масив для подальшого складання фінансової, податкової, управлінської та інших видів звітності. Окрім цього, План рахунків дозволяє накопичувати й деталізувати інформацію за допомогою використання рахунків синтетичного й аналітичного обліку, дотримуючись основних правил його ведення. За правильної побудови робочого плану рахунків досягається узгодженість рахунків і показників відповідних форм фінансової звітності суб'єкта господарювання, що сприяє зручності її складання. Так, наприклад, перший клас плану рахунків має назву «Необоротні активи». Таку ж назву має і перший розділ балансу підприємства.

Статті першого розділу балансу побудовані приблизно у тій послідовності, що й наведені рахунки в Плані рахунків. Аналогічна ситуація й у інших класах плану рахунків і розділах балансу. Отже, можна прослідкувати узгодженість між планом рахунків і фінансовою звітністю.

Під розроблений План рахунків відбувається проектування не тільки форм фінансової звітності, а й окремих бухгалтерських документів.

У цьому випадку можна стверджувати, що облік на дослідній Станції ведеться інтегровано в частині видів діяльності (наукової та сільськогосподарської). Членство Станції у Консорціумі також зумовлює необхідність ведення інтегрованого обліку. Діяльність Консорціуму має

узагальнюватися. Однак, члени Консорціуму для облікового відображення своєї діяльності використовують різні Плани рахунків. Так, Станція використовує План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств й організацій (поєднуючи відображення виробничої та наукової діяльності), а Вінницький національний аграрний університет – План рахунків бухгалтерського обліку в державному секторі (відображаючи як виконувані послуги з навчання, так і наукову діяльність). Тому привести до єдиного інформаційного простору результати діяльності Консорціуму покликаний саме інтегрований облік.

Створення та формування системи інтегрованого обліку має переваги, які зображені на рис. 2.

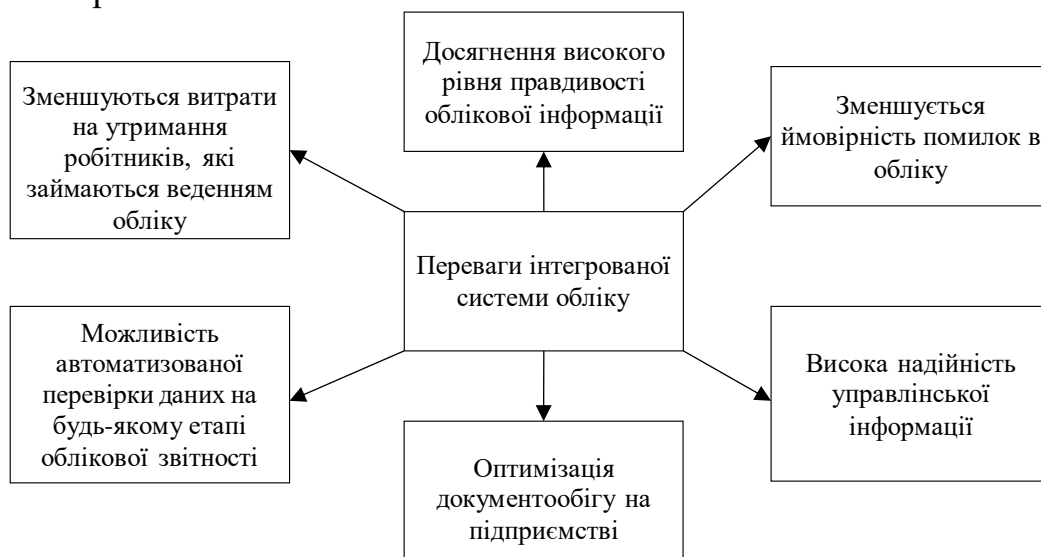

Рис. 2. Переваги інтегрованої системи обліку

Джерело: сформовано авторами на основі даних [2]

Формування системи інтегрованого обліку й звітності на підприємстві дає можливість залучати більшу кількість інвесторів, оскільки саме така побудова обліку дозволяє задовольнити інформаційні потреби користувачів обліково-звітної інформації, що є передумовою ухвалення останніми виваженого управлінського рішення щодо інвестування у діяльність суб'єкта господарювання.

Інтеграція звітності сприяє розширенню змісту поданої інформації, що надає їй більшої зрозумілості (рис. 3).

Інтегрована фінансова звітність, побудована на професійному судженні бухгалтера, має представляти собою «діалог» між компанією та користувачем інформації. З одного боку, інформування суспільства про фінансовий стан компанії та її соціальну відповідальність, а з іншого – зворотній зв'язок від користувача: реакція на більш доступну й зрозумілу інформацію щодо всіх сфер діяльності бізнесу [8].

Для формування та дії системи інтегрованого обліку суб'єкта господарювання чи їхнього об'єднання необхідним є використання новітніх інформаційних технологій. Водночас важливим є постійний контроль за системою інтегрованого обліку, що зумовлено виникненням помилок і неточностей під час її створення через необізнаність робітників.

Рис. 3. Формування структури й змісту інтегрованої звітності
Джерело: сформовано авторами на основі даних [1, с. 89]

Формування інтегрованої облікової системи вимагає створення єдиного інформаційного простору, який забезпечить однократне введення даних екологічного, соціального, стратегічного й бухгалтерського обліку під час здійснення відповідних господарських операцій з метою обробки й перетворення інтегрованою обліковою системою в інформацію для потреб різних груп користувачів (як кроссекторальною робочою групою з формування інтегрованої звітності, так і обліковим персоналом для формування фінансової та податкової звітності чи управлінським персоналом для прийняття відповідних рішень) [10].

Найпростіше використовувати автоматизовану систему обробки облікової інформації за інтеграції фінансового, податкового й управлінського обліку або під час поєднання різних видів діяльності одним суб'єктом господарювання. Водночас потребує поглиблених знань і навиків процес інтеграції обліку в об'єднаннях, учасники яких займаються різними видами діяльності.

Висновки. У результаті проведеного дослідження можна окреслити наступне:

- зміна умов господарювання та запитів користувачів призводить до необхідності удосконалення облікової системи за допомогою запровадження її інтегрованого аналога, що дасть змогу сформуванню єдине інформаційне середовище з мережею нових підсистем обліку суб'єкта господарювання;

- використання інтегрованої системи обліку зумовлює використання сучасного програмного продукту, який забезпечить підвищення ефективності роботи обліково-економічного апарату. Водночас збільшиться швидкість

формування необхідного масиву інформації для різних груп користувачів;

- запропонована інтегрована система ведення обліку, зокрема у Консорціумі, дасть змогу задовольнити інформаційні потреби різних груп користувачів облікової інформації, що сприятиме залученню інвестицій у діяльність суб'єктів господарювання, що особливо актуально в умовах сьогодення;

- інтегрований облік дає можливість виявити будь-які відхилення від плану, ухвалити рішення та проконтролювати своєчасність і повноту подання інформації управлінському персоналу Консорціуму.

Список використаних джерел

1. Ткачук Г.О., Іванченкова Л.В., Скляр Л.Б. Інтегрований облік та звітність в управлінні корпоративного підприємства: теоретичні аспекти запровадження та контролю. *Економіка харчової промисловості*. 2021. Т. 13, № 2. С. 87-94. DOI: 10.15673/fie.v13i2.2044.

2. Шевченко Л.Я., Куліш А.В. Інтегрований облік та його особливості. URL: <https://molodyivchenyi.ua/index.php/journal/article/view/1550/1515> (дата звернення: 28.03.2022).

3. Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua> (дата звернення: 28.12.2021).

4. Макаренко І.О. Інтеграція сучасних видів та концепцій бухгалтерського обліку для цілей сталого розвитку. *Міжнародний науково-практичний журнал «Фінансовий простір»*. 2017. № 1 (25). С. 83-88.

5. Jobstl H. Accounting and Managerial Economics for Environmentally-friendly Forestry. *Economie et Sociologie Rurales, Actes et Communications*. 2009. № 15. P. 17-40.

6. Гончарук І.В., Плахтій Т.Ф., Старосуд В.І. Система обліку та оподаткування на дослідно-селекційній станції ІБКЦБ НААН України: стан та напрями удосконалення. *Економіка, фінанси, менеджмент: актуальні питання науки і практики*. 2017. № 11 (27). С. 17-30.

7. Про утворення Навчально-науково-виробничого комплексу «Всеукраїнський науково-навчальний консорціум»: Постанова Кабінету Міністрів України від 11.07.2013 р. № 546. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/546-2013-%D0%BF#Text> (дата звернення: 30.12.2021).

8. Розіт Т.В., Слюніна Т.Л. Облікова політика в контексті інтегрованої звітності. *Економіка та суспільство*. 2021. № 27. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/download/445/427>. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-27-30> (дата звернення: 30.12.2021).

9. Гринь В.П. Інтегрована звітність як інструмент стратегічних облікових комунікацій. *Економіка, управління та адміністрування*. 2021. № 2 (96). С. 47-53. DOI: [https://doi.org/10.26642/ema-2021-2\(96\)-47-53](https://doi.org/10.26642/ema-2021-2(96)-47-53).

10. Нестеренко О.О. Удосконалення облікової політики для складання інтегрованої звітності в інформаційній системі підприємства. URL: <http://global-national.in.ua/archive/22-2018/182.pdf> (дата звернення: 30.03.2022).

11. Правдюк Н.Л., Лепетан І.М., Бурко К.В. Тактичний та стратегічний менеджмент підприємств: обліковий аспект: монографія. Вінниця: ФОП Кушнір Ю.В., 2020. 448 с.

References

1. Tkachuk, H., Ivanchenkova, L., & Skliar, L. (2021). Integrated accounting and reporting in corporate enterprise management: theoretical aspects of implementation and control. *Food Industry Economics*, 13 (2), 87-94. DOI: 10.15673/fie.v13i2.2044 [in Ukrainian].
2. Shevchenko L.Ya., & Kulish A.V. (2019). Intehrovanyy oblik ta yoho osoblyvosti [Integrated accounting and its features]. Retrieved from: <https://molodyivchenyi.ua/index.php/journal/article/view/1550/1515> [in Ukrainian].
3. Ofitsiynyi sait Derzhavnoi sluzhby statystyky Ukrainy [Official site of the State Statistics Service of Ukraine]. *ukrstat.gov.ua*. Retrieved from: www.ukrstat.gov.ua [in Ukrainian].
4. Makarenko, I.O. (2017). Intehratsiya suchasnykh vydiv ta kontseptsiy bukhholderskoho obliku dlya tsiley staloho rozvytku [Integration of modern types and concepts of accounting for sustainable development]. *Finansovyy prostir – Financial space*, 1 (25), 83-88 [in Ukrainian].
5. Jobstl, H. (2009). Accounting and Managerial Economics for Environmentally-friendly Forestry. *Economie et Sociologie Rurales, Actes et Communications*, 15, 17-40 [in English].
6. Honcharuk, I.V., Plakhtiy, T.F., & Starosud, V.I. (2017). Systema obliku ta opodatkovannya na doslidno-selektsiyniy stantsiyi ibktsb naan ukrayiny: stan ta napryamy udoskonalennya [The system of accounting and taxation at the research and selection station IBCSB of NAAS Ukraine: the state and areas of improvement]. *Ekonomika, finansy, menedzhment: aktualni pytannya nauky i praktyky – Economy, finances, management: topical issues of science and practical activity*, 11 (27), 17-30 [in Ukrainian].
7. Pro utvorennia Navchalno-naukovo-vyrobnychoho kompleksu «Vseukrainskyi naukovo-navchalnyi konsortsium»: Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy № 546 [On the establishment of the Educational-Scientific-Industrial Complex «All-Ukrainian Scientific-Educational Consortium»: Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine № 546]. (2013, July 11). *zakon.rada.gov.ua*. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/546-2013-%D0%BF#Text> [in Ukrainian].
8. Rozit, T.V., & Sliunina, T.L. (2021). Oblikova polityka v konteksti intehrovanoi zvitnosti [Accounting policy in the context of integrated reporting]. *Ekonomika ta suspilstvo – Economy and society*, 27. Retrieved from: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/download/445/427>. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-27-30> [in Ukrainian].
9. Hryn, V.P. (2021). Intehrovana zvitnist yak instrument stratehichnykh oblikovykh komunikatsii [Integrated reporting as a tool for strategic accounting communications]. *Ekonomika, upravlinnia ta administruvannia – Economics, management and administration*, 2 (96), 47-53. DOI: [https://doi.org/10.26642/ema-2021-2\(96\)-47-53](https://doi.org/10.26642/ema-2021-2(96)-47-53) [in Ukrainian].
10. Nesterenko, O.O. (2018). Udoskonalennya oblikovoyi polityky dlya skladannya intehrovanoi zvitnosti v informatsiyniy systemi pidpryyemstva [Improving accounting policies for integrated reporting in the enterprise information system]. Retrieved from: <http://global-national.in.ua/archive/22-2018/182.pdf> [in Ukrainian].

11. Pravdiuk, N.L., Lepetan, I.M. & Burko, K.V. (2020). *Taktychnyi ta stratehichnyi menezhment pidpriemstv: oblikovyi aspekt [Tactical and strategic management of enterprises: accounting aspect]*. Vinnytsia: FOP Kushnir Yu.V. [in Ukrainian].

Відомості про авторів

ГОНЧАРУК Інна Вікторівна – доктор економічних наук, професор кафедри економіки та підприємницької діяльності, проректор з науково-педагогічної, наукової та інноваційної діяльності, Вінницький національний аграрний університет (21008, м. Вінниця, вул. Сонячна, 3, e-mail: vnaunauka2020@gmail.com).

КОВАЛЬ Любов Віталіївна – кандидат економічних наук, доцент кафедри бухгалтерського обліку, Вінницький національний аграрний університет (21008, м. Вінниця, вул. Сонячна, 3, e-mail: kovalstar@meta.ua).

СТАРОСУД Віталій Іванович – директор Ялтушківської дослідно-селекційної станції ІБКіЦБ НААН України, ННБК «Всеукраїнський науково-навчальний консорціум» (23021, Вінницька область, Барський район, с. Черешневе, вул. Селекційна, 4, e-mail: vmv_dss@ukr.net).

HONCHARUK Inna – Doctor of Economic Sciences, Professor of the Department of Economics and Entrepreneurship, Vice-Rector for Scientific and Pedagogical, Scientific and Innovative Activities, Vinnytsia National Agrarian University (21008, Vinnytsia, 3, Soniachna Str., e-mail: vnaunauka2020@gmail.com).

KOVAL Liubov – Candidate of Economic Sciences, Associate Professor of Accounting Department, Vinnytsia National Agrarian University (21008, Vinnytsia, 3, Soniachna Str., e-mail: kovalstar@meta.ua).

STAROSUD Vitaliy – Director of the Yaltushkiv Experimental Breeding Station of the Institute of Bioenergy Crops and Sugar Beets of the National Academy of Agrarian Sciences of Ukraine of the SEUC «Ukrainian Scientific-Educational Consortium» (23021, Vinnytsia Region, Barskyi District, Cheresheve, 4, Seleksiina Str., e-mail: vmv_dss@ukr.net).

УДК 631.16:338.432 (043.5)

DOI: 10.37128/2411-4413-2022-1-6

**ФІНАНСОВІ
МЕХАНІЗМИ
ВПЛИВУ
НА РОЗВИТОК
ПІДПРИЄМСТВ
АГРАРНОГО
СЕКТОРУ
ЕКОНОМІКИ**

ВДОВЕНКО Л.О.,
доктор економічних наук, професор, завідувачка
кафедри фінансів,
банківської справи та страхування,
Вінницький національний аграрний університет
(м. Вінниця)

ВДОВЕНКО І.С.,
доктор філософії зі спеціальності
072 «Фінанси, банківська справа та страхування»
(м. Київ)